

A BALTONFÖLDVÁRI TÖBBCÉLÚ KISTÉRSÉGI
TÁRSULÁS

**SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSTERVE-
ZÉSI
KONCEPCIÓJÁNAK
FELÜLVIZSGÁLATA**

2007-2009

**A Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás
SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI KONCEPCIÓJÁNAK
FELÜLVIZSGÁLATA
2007-2009.**

Tartalom

- I. A szociális szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálatának szükségessége**
- II. Az eredeti koncepció megalkotása óta eltelt időszakban bekövetkezett változások**
 - II. 1. A szabályozó környezet változásai
 - II. 2. A szociális ellátást befolyásoló jogszabályváltozások a Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás területén működő ellátások vonatkozásában
 - II. 3. Az ellátási kötelezettség teljesítése a kistérséget alkotó településekre vonatkoztatva
 - II. 4. Demográfiai mutatók változásai
 - II. 5. Foglalkoztatási mutatók változása
 - II. 6. A sérülékeny társadalmi csoportok főbb jellemzői
- III. A Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás területén működő ellátási formák**
- IV. A Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában működő szociális intézmény tevékenységének bemutatása**
 - IV. 1. Működési engedélyek
 - IV. 3. Az intézmény gazdálkodása
 - IV. 4. A feladatellátás személyi feltételei
 - IV. 5. A feladatellátás tárgyi feltételei
- V. A Balatonföldvári Kistérség közigazgatási területén működő szolgáltatások iránti igény és azok jellemzői**
- VI. Az elmaradt fejlesztések a 2007. évi koncepció alapján**
- VII. A 2007- 2009. közti időszakban történt fejlesztések**
- VIII. A Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás szociális fejlesztési lehetőségei a 2009-2011 közti időszakban**

I. A szociális szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálatának szükségessége

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) 92.§ (3) bekezdése szerint a Kistérségi Társulás a területén élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít.

A Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás 2007-ben készítette el a 2007-2009. évre vonatkozó szociális szolgáltatástervezési koncepcióját, melyet a Kistérségi Társulási Tanács 43/2007. (VI.11.) sz. BTKT határozatával hagyott jóvá. E szolgáltatástervezési koncepciót a Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás most felülvizsgálja.

A Szociális törvény a koncepció két évente történő felülvizsgálatát írja elő. A felülvizsgálat célja áttekinteni és rögzíteni az elmúlt 2 évben a Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás szociális rendszerét érintő fejlesztéseket, az ellátási kötelezettségek teljesítésének alakulását, valamint a szociális jogszabályok módosításából eredő kötelezettségek teljesítésének helyzetét.

A Kistérségi szolgáltatástervezési koncepciónak szakmailag illeszkedni kell a megyei és regionális szintű ágazati fejlesztési programokhoz.

II. Az eredeti koncepció megalkotása óta eltelt időszakban bekövetkezett változások

II. 1. A szabályozó környezet változásai

A 2007. évben elfogadott szolgáltatástervezési koncepció elkészítése óta eltelt időszakban a Szociális törvényt több ízben módosították. Az Szt. az 1993-ban történt hatályba lépése óta több alkalommal módosult, változtak az ellátási formák, a szolgáltatások köre, elnevezésük, tartalmuk, igénybevételük módja, továbbá módosult a személyes gondoskodás megszervezésére kötelezettek köre is.

Az Szt. hatálybalépése óta folyamatosan bővült a szociális szolgáltatások köre, amelyben a rászorultak védelmének egy sajátos technikája alakult ki. Ahol megjelent egy szükséglet, válaszul egy új szolgáltatás került létrehozásra, amelyet új szabályozás és új normatíva követett. Sokszínűvé vált a szolgáltatói paletta is: újabb és újabb állami, civil, egyházi, for-profit, hazai és külföldi szolgáltatók jelentek meg.

II. 2. A szociális ellátást befolyásoló jogszabályváltozások a Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás területén működő ellátások vonatkozásában

Az egyes szociális tárgyú törvények módosításáról szóló **2007. évi CXXI. törvény** számos változást hozott a személyes gondoskodást nyújtó ellátások területén az ellátási kötelezettség, az egyes szolgáltatások igénybevételére való jogosultság, a szolgáltatás tartalmának és a térítési díj szabályok változásai révén.

A szociális szolgáltatásokban elhatározott módosításokkal az a jogalkotó célja, hogy a személyes gondoskodást nyújtó ellátások hatékonysága javuljon, azaz, hogy a rosszabb jövedelmi és vagyoni helyzetű, valamint magasabb gondozási-ápolási szükségletű személyek részesüljenek előnyben. A korábbi rászorultsági szabályok ezért kiegészültek, illetve további

ellátási formák esetében is – étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősotthoni ellátás – bevezetésre kerültek. A jogalkotó célja az, hogy alapszolgáltatás igénybe vétele nélkül senki ne kerülhesen – a jóval drágábban biztosítható – szakosított ellátásba, de inkább elsődleges szempont, hogy minden rászoruló az otthonában kapjon megfelelő ellátást.

A **házi segítségnyújtás és az idősotthoni ellátás** igénybevétele esetében bevezetésre került a **gondozási szükséglet** vizsgálata. A Homogén Gondozás Csoport (HGCS) pontrendszerrel mért, 4 óra/nap mértéket meghaladó átlagos gondozási szükséglet esetén nyújtható csak az idős otthoni ellátás, ennek hiányában – amennyiben a gondozási szükséglet kisebb mértékben ugyan, de fennáll – házi segítségnyújtás vehető igénybe.

A gondozási szükségletet házi segítségnyújtás esetében a városi jegyző által felkért 3 tagú szakértői bizottság, idősek otthona esetében az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet (ORSZI) szakértői díj ellenében vizsgálja.

Étkeztetés, házi segítségnyújtás esetében, az ellátás igénybevételét megelőzően az igénybe vevő **jövedelmi helyzetét** (idősek otthona esetében vagyoni helyzetét is) **vizsgálni kell** a pénzügyi ellátások területén alkalmazott szabályokhoz hasonlóan. A bevezetett jövedelemvizsgálat alapján eltérő összegű normatív állami hozzájárulásra válik jogosulttá az ellátást nyújtó az ellátottak után, illetve a jövedelem a térítési díjak mértékét is befolyásolja. A **normatíva differenciálása** az étkeztetésben több, a házi segítségnyújtásban kétfokozatú. Az e változtatott szabályzókra alapuló-kategória azon újonnan a rendszerbe belépő ellátottak esetében érvényesül, akiknek - étkeztetés és házi segítségnyújtás esetében, a családjában - az egy főre jutó jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150% alatt van, 150 – 300% között van (házi segítségnyújtás esetén 150 % felett van), illetve meghaladja a 300 %-ot. Idősotthoni ellátás esetében az ellátott vagyonát is jövedelemként kell figyelembe venni külön szabályok szerint.

A **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás** a jövőben csak olyan szolgáltatónál, intézménynél nyújtható, ahol egyébként házi segítségnyújtást biztosítanak. A szabályozás célja, hogy a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás ne csak a műszaki paraméterek teljesítését jelentse, hanem valós szakmai tartalom álljon mögötte. A 9/2009.(IV. 11.) SzMM rendelet meghatározza a házi segítségnyújtás és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás részarányát, amelyet az 1:3 arányszámban határozott meg a jogalkotó a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás javára.

A191/2008 (VII.30.) Kormányrendelet alapján a **támogató szolgáltatás 2009. január 1-jétől nem kötelező önkormányzati feladat**, esetében megszűnt a központi normatív támogatás, helyette pályázat útján 3 évre biztosítható a szolgáltatás finanszírozása.

A **térítési díjra vonatkozó szabályok** ismét változtak. Lényeges változás, hogy az intézményi térítési díj megállapításával kapcsolatban az Szt. visszaadja **a fenntartó és ezen belül a helyi önkormányzatok szabadságát**: az intézményi térítési díj összegét a jogszabály által előírt mértéknél alacsonyabb összegben is meghatározhatják. 2007. január 1-jétől ugyanis az Szt. az önkormányzatok alapjogát sértette azzal, hogy nem dönthettek szabadon egy közszolgáltatásért kérhető díj mértékéről.

Bevezetésre került a **szociális bírság**, mely az ellátottak jogainak érvényesítése és védelme érdekében alkalmazott szankció. A szociális bírság legmagasabb összege 200 000 forint, több jogsértés esetén halmozottan is kiszabható.

II.3. Az ellátási kötelezettség teljesítése a kistérséget alkotó településekre vonatkoztatva

Az **étkeztetést**, mint kötelezően ellátandó feladatot a kistérség minden településén biztosítják a települési önkormányzatok.

A települések kötelező feladatai körébe sorolt **házi segítségnyújtás**, 2009. január 1-je óta valamennyi településen biztosított. A kistérség fenntartásában és működtetésében lévő intézménye útján (Balatonföldvári Kistérség Szociális és Gyermejkölési Szolgálat), továbbiakban intézmény.

A **családsegítést** a 2000 főnél magasabb lélekszámú települések kötelező feladatai közé sorolja a jogszabály. A szolgáltatást – 2005. január 1. óta minden településen biztosított.

A **szociális információs szolgáltatás** 2007. január 1-jétől nem tartozik a települések által kötelezően ellátandó feladatok közé, de minden településen biztosított a családsegítő szolgálat családgondozói által.

A **támogató szolgáltatás**, valamint a **közösségi ellátások** nyújtásának kötelezettsége 2009. január 1-jétől megszűnt, ezen időpontig a 10.000 fő lakosságszámot meghaladó települések számára írja elő a jogszabály működtetésüket. 2007. április 1. óta biztosított az ellátás a kistérség minden településén.

A **nappali ellátást biztosító intézmények** (nappali melegedő, fogyatékos személyek nappali intézménye, pszichiátriai betegek nappali intézménye, szenvedélybetegek nappali intézménye, demens személyek nappali intézménye) ugyancsak a 10.000 lélekszám feletti településeken biztosítandó. A **nappali ellátást fogyatékos személyek** részére a Magyar Máltai Szeretetszolgálat siófoki intézményével kötött feladat ellátási megállapodás útján valósul meg a kistérség összes települését érintően.

A **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás** szintén a 10.000 főnél magasabb lakosságszámú települések számára előírt kötelezően ellátandó feladat. 2006. január 1-je óta biztosított minden településen, a kistérség területén.

A **falugondnoki szolgáltatás** a 600 lélekszám alatti településeken működtethető. Jelenleg 4 kistérségben működik az ellátás. Még 4 olyan település található a kistérség területén ahol a jogszabály lehetővé teszi a szolgáltatás létrehozását. Közülük 1 település a hátrányos helyzetű kategóriába sorolt kisközség.

A **gyermekvédelem** – a szociálpolitika részeként vagy attól elkülönítetten – történelmileg változó diszciplína. A gyermekek védelmét pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó **gyermekjóléti alapellátások**, illetve **gyermekvédelmi szakellátások**, valamint a törvényben meghatározott **hatósági intézkedések** biztosítják.

A **gyermekjóléti alapellátások** körébe tartozó ellátási formák közül a **gyermekjóléti szolgálat**, mint ellátás biztosítása minden település számára kötelező az 1997.évi XXXI. törvény alapján.

Települési Önkormányzatok által kötelezően biztosítandó szociális szolgáltatások a Balatonföldvári Kistérséget alkotó települések vonatkozásában		
Állandó lakosok száma	2007. január 1. után	2009. január 1. után
Minden települési Önkormányzat	- házi segítségnyújtás - étkeztetés	- házi segítségnyújtás - étkeztetés
2000 fő felett	- családsegítés	- családsegítés

A fenti táblázat értelmében a törvény módosítása a Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás településeire vonatkozóan nem eredményezett változtatást. A kistérségi szervezésnek köszönhetően sokkal több ellátási forma működhet a településeken, mint amit a törvény számukra nevesít, mint kötelezően biztosítandó ellátás. Különösen is figyelemre ez méltó a hátrányos helyzetű kistelepülések esetében, ahol a kötelező ellátási formákat sem tudnák biztosítani az önkormányzatok.

II. 4. Demográfiai mutatók változásai

2007. év

	A település neve	0-3 évesek száma	4-6 évesek száma	7-14 évesek száma	15-18 évesek száma	19-65 évesek száma	66- évesek száma	Összesen
1.	Balatonföldvár	62	45	137	64	1497	408	2213
2.	Balatonőszöd	17	7	39	19	335	113	530
3.	Balatonszárszó	65	33	121	64	1389	378	2050
4.	Balatonszemes	50	44	119	68	1181	349	1811
5.	Bálványos	18	12	53	15	376	86	560
6.	Kereki	19	12	41	21	381	95	569
7.	Kőröshegy	27	25	105	57	988	228	1430
8.	Kötcse	12	12	45	21	337	96	523
9.	Nagycepely	14	5	22	18	235	86	380
10.	Pusztaszemes	9	8	24	16	250	80	387
11.	Szántód	7	12	31	15	368	112	545
12.	Szólád	18	13	34	19	392	114	590
13.	Teleki	9	8	30	12	143	32	234
ÖSSZESEN		327	236	801	409	7872	2177	11822

2008. év

	A település neve	0-3 évesek száma	4-6 évesek száma	7-14 évesek száma	15-18 évesek száma	19-65 évesek száma	66 - évesek száma	Összesen
14.	Balatonföldvár	63	49	126	88	1382	1562	2338
15.	Balatonőszöd	15	9	36	26	320	353	549
16.	Balatonszárszó	66	35	111	80	1333	1476	2182
17.	Balatonszemes	57	48	132	80	1065	1240	1909
18.	Bálványos	15	15	49	28	359	382	577
19.	Kereki	21	13	40	22	354	380	577
20.	Kőröshegy	26	20	99	77	900	993	1458
21.	Kötcse	15	13	41	28	312	348	547
22.	Nagycepely	17	7	21	19	216	245	391
23.	Pusztaszemes	8	8	18	20	237	266	402
24.	Szántód	8	12	29	19	351	396	599
25.	Szólád	12	15	33	20	366	404	598
26.	Teleki	6	7	25	16	121	132	222
ÖSSZESEN		329	251	760	523	7316	8177	12349

A demográfiai változások alapvetően meghatározzák a jóléti ellátórendszer által megoldandó feladatokat, a szolgáltatások iránti igényt a felmerülő és változó igények befolyásolják. Az elmúlt 2 évben Somogy megye kistérségeiben fogyatkozott a lakosság száma, egyetlen kistérség a siófoki, melyben nőtt a lélekszám.

A népességfogyás elsődleges okának tekinthetjük a növekvő természetes fogyást, mely az alacsony születésszámmal és a kedvezőtlen halálozási viszonyokkal magyarázható. A természetes fogyás tehát folyamatos és egyre nagyobb mértékű. A fejlett országokhoz hasonlóan Magyarországra is jellemző a népesség elöregedése, ez a kistérségben is hasonló képet mutat. A hosszabbodó átlagos életkor miatt és az alacsony termékenységi mutatók következtében jelentősen torzult a népesség életkor szerinti összetétele, 65 év felettiak irányába. Az elvándorlások száma a kistérségben nem haladja meg az odavándorlások számát. De ez már az ún. háttér települések esetében nem mondható el. Az átlagosnál jobb életfeltételek, kommunális viszonyok, valamint a Balaton közelsége töltenek be vonzó szerepet.

A települések egészségének lélekszáma fő vonalakban jelenleg stagnál. Az összlakosság számának alakulása sem mutat releváns eltérést az országos folyamatokhoz képest.

A pozitív irányú eltérés, ami látható az elmúlt két évben nagy részben a beköltözéseknek köszönhető. Ez azonban olyan arányú, amely nem jelöl szignifikáns változást.

A fiatal értelmiségiek közül többen hagyták el a térséget, mint ahányan betelepültek.

A népesség számának, összetételének változásai szorosan összefüggenek a térség megélhetési lehetőségeivel, ami országos összehasonlításban jónak mondható.

A falvakban a szegénységi kockázat magas és alig változott az utóbbi 2 évben. A falu – város, illetve településnagyság között megfigyelhető életesély különbségek meghatározóak. A háttértelepülések közül négy zsáktelepülés található a kistérség területén, társadalmi szempontból továbbra is hátrányos helyzetű. A szegénység kockázata és a biztonság hiánya halmozottan jelentkezik egyes hátrányos helyzetű, különösen sérülékeny csoportoknál. Ilyennek tekinthetők a nagycsaládokban élő gyermekek, a nyugdíjasok, a roma népesség, a fogyatékos-sággal élők, a rossz egészségi állapotúak, szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek.

II. 5. Foglalkoztatási mutatók változása

A helyi gazdaság rövid, probléma-orientált bemutatása

Valamennyi településen továbbra is az önkormányzatok a legnagyobb foglalkoztatók (igazgatás, oktatás, nevelés, egészségügy, szociális ellátás, gazdasági-műszaki- szolgáltató-ellátó tevékenység, közmunka). A kistérség gazdasága alapvetően egy lábon áll, továbbra is az idegenforgalom az egyetlen domináns ág.

A kistérség népességmegtartó képessége alacsony (különösen a háttértelepülések esetében). Szűk körűen hozzáférhető szakképzési lehetőségek jellemzik a kistérséget.

Jóléti, jövedelmi viszonyok

A jólét sokdimenziós fogalom, a jövedelmek és a fogyasztáson kívül beletartozik az egészségi állapot, a műveltség, a közbiztonság és a szabadidő.

A lakosság jövedelmi helyzetéről ad képet az ezer lakosra jutó személygépkocsik darabszáma. A kistérségben ezer lakosra vetítve 288,6 db/1000 fő gépkocsi van, a megye 226,6 db/1000 fős átlagánál jobb. Ez a darabszám nem jelöli az új és a használt gépkocsikat. A magasabb darab szám részben azért van, mert a szezonális munka lehetőségek miatt, ami első sorban vendéglátói munkát jelent, a munkavállalónak sokat kell utazni. Az utazások időpontja

azonban nem igazodik minden esetben a vasút és az autóbusz közlekedés menetrendjéhez. A vasúti menetrend a tárgyalt időszakra vonatkozóan jelentős kívánnivalókat hagy maga után – még országos viszonylatban is! A munkavállalónak magának kell a munkába menet és jövet közlekedését megoldani.

Munkaerőpiac: megélhetési viszonyok

A Balatonföldvári kistérség 13 településből áll, népessége 11 822 fő (2007-es adat), a központ Balatonföldváré 2 213 fő. A foglalkoztatottak száma 4 538 fő, a 15-64 éves népességhez viszonyított arány, kedvezőbb a megyeinél.

A balatonföldvári kistérség foglalkoztatásában továbbra is a balatoni idegenforgalomhoz is kapcsolódó kereskedelemnek és vendéglátásnak, valamint a mezőgazdaságnak, kisebb részben az élelmiszeriparnak, a gépi- és építőiparnak van meghatározó szerepe. A szolgáltatások részaránya 72%-os, az iparé 23%. A 2 624 vállalkozásból 2 200 (84%) egyéni vállalkozás, egy részük csak idejelleggel működik. 1000 lakosra 224 vállalkozás jut, ez közel 2-szerese a megyeinek és az országosnak is.

A foglalkoztatási helyzet jelentősen eltér a Balaton-parti sáv öt települése és a belső területek között. Ez utóbbiakban lényegesen kevesebb a munkahely, az is döntően a mezőgazdasághoz kapcsolódik, továbbá munkaalkalmat jelentenek ingázás révén az idegenforgalommal kapcsolatos munkahelyek. A kistérség foglalkoztatási stabilitását is a balatoni idegenforgalom és az önkormányzati szféra foglalkoztató képessége jelenti.

A bérek, keresetek a kistérségben a megyei átlagnak kb. 90%-át érik el.

A kistérségben 2008. decemberében 642 fő volt a regisztrált munkanélküliek száma, ez a munkavállalási korú népesség mindössze 8,07%-át jelenti.

Az alábbi táblázatból is jól kitűnik, hogy a munkanélküliségi ráta a kistérség hátrányos helyzetű településein a legmagasabb. Ezek közül is különösen kitűnik Telei község, ahol 58,8 % a munkanélküliek aránya. Ahol a képzettség hiánya okozza elsősorban ezt a magas mutatót.

Balatonföldvári Kistérség

Település megnevezése	Lakónépeség 2007.	Nyilvántartott álláskeresők összesen fő	Gazd. aktív Népeség (becsült) fő	Mutató 2008 ¹ fő %	Munkavállalói korú népes. fő	Relatív mutató ² %	Arányszám ³
Balatonföldvár	2213	85	903	9,4	1484	5,73	0,80
Balatonszárszó	2050	84	811	10,4	1420	5,92	0,82
Balatonszemes	1811	79	667	11,8	1182	6,68	0,93
Balatonőszöd	530	22	249	8,8	339	6,49	0,90
Bálványos	560	57	203	28,1	389	14,65	2,04
Kereki	569	36	228	15,8	375	9,60	1,34
Köröshegy	1430	85	548	15,5	988	8,60	1,20
Kötécse	523	43	173	24,9	361	11,91	1,66
Nagycsepely	380	41	141	29,1	248	16,53	2,30
Pusztaszemes	387	22	175	12,6	267	8,24	1,15
Szántód	545	17	172	9,9	364	4,67	0,65
Szólád	590	41	217	18,9	392	10,46	1,46
Teleki	234	30	50	58,8	146	20,55	2,86
Összesen	11 822	642	4 538	14,1	7 955	8,07	1,12

¹ Nyilvántartott álláskeresők száma / a gazdaságilag aktív népesség becsült száma

² Nyilvántartott álláskeresők a munkavállalói korú népesség %-ban

³ A relatív mutatónak az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya

II. 6. A sérülékeny társadalmi csoportok főbb jellemzői

A gyermekek helyzetét befolyásoló főbb társadalmi jellemzők:

- bizonytalan szociális környezet (foglalkoztatási problémák, elhelyezkedési nehézségek, kíméletlen munkaerő piaci verseny, az állam paternalista szerepvállalása erősen csökken, kiszámíthatatlan gazdasági környezet, növekvő infláció, a családok eladósodásának növekedése stb.)
- a társadalmi értékek és értékrend súlyos zavara (világnézeti, kulturális, erkölcsi pluralizmus okozta sokk)
- urbanizációs, illetve globalizációs ártalmak (környezeti, lelki, szellemi)
- a család funkcióinak felbomlása (a külső hatások sodró szerepe miatt a család pozitív befolyást a gyermekekre egyre kevésbé képes tenni – parentifikációs jelenség, érzelmi elhanyagoltság, stb.)

A fentiekben vázolt okok következtében a társadalom egyre nagyobb hányada nem tud lépést tartani, alkalmazkodni a változásokkal, nem tudja kezelni a nehézségeket.

A család, mint intézmény, mindig változott és változik a társadalom, gazdaság, vallás, kultúra és a politika összefüggésében.

Az utóbbi évtizedek társadalmi-gazdasági folyamatai – a jóléti állam kialakulása, a foglalkozási struktúra változásai és nem utolsósorban a társadalmi mobilitás – nyomán mindinkább felgyorsuló változásnak lehetünk tanúi. Mint például a válások, a különélések, a házasságon kívül született gyermekek számának növekedése. De szólhatunk a szülő-gyermek viszony alakulásáról és mindezek demográfiai következményeinek összefüggéseiről is. Az együttélési minták és családformák változásai nyomán tapasztalhatjuk, hogy a család fogalma újraértékelődik, és változnak a funkciójáról vallott nézetek is.

Az **idősek egyes** csoportjainál fokozott a szegénység kockázata. A nyugdíjasok között jelentős az egyszemélyes háztartások aránya. A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti fokozott igényüket tovább generálja a hagyományos családi- és társadalmi szolidaritás visszaszorulása.

Egzisztenciális problémáik és napi életvezetésük egyedüli megoldását a házi segítségnyújtás és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás jelentik.

A **fogyatékossgal élők** legnagyobb csoportját a testi- és mozgásfogyatékosok alkotják. Iskolai végzettségük alacsonyabb, mint a népesség általában. Munkavállalási esélyeik kedvezőtlenek, gazdasági aktivitásuk elmarad az átlagétól. Az akadálymentesítettség még kismértékű. A rehabilitációs foglalkoztatási formák bővültek az elmúlt években, azonban még mindig csak inkább a városokban érhető el ez a lehetőség.

A kistérségben hozzávetőleg 250 fogyatékos személy él, közülük a legtöbb, mozgásfogyatékos, illetve értelmi fogyatékosok. Ez utóbbi csoport – a súlyos-, középsúlyos értelmi fogyatékosok, valamint a halmozottan fogyatékos személyek – képezik. Az intézményi szolgáltatások igénybevevőinek többségét. A veleszületett fogyatékosok 94 %-a értelmi fogyatékos.

A fogyatékkal élők szempontjából komoly előrelépés az Országos Fogyatékos-ügyi Program kidolgozása, mely hosszútávra irányozza elő az esélyegyenlőség, a teljes társadalmi egyenjogúság megvalósulásához elengedhetetlen stratégiai célokat és az ezekhez kapcsolódó intézkedéseket, feladatokat.

A **pszichiátriai betegek esetében** látni kell, hogy a betegség hatással van az egyén szabadságára, ezáltal befolyásolja a társadalomba való beilleszkedési, érvényesülési esélyeit, akadályozhatja az általánosan elfogadott normákhoz való alkalmazkodást. A „normálistól” való eltérés miatt a közvélemény a pszichiátriai betegeket csökkent értékűeknek tekinti, közvetve

és közvetetten is kirekeszti a társadalomból. A pszichiátriai gondozásban részesülők száma 25 főre tehető, ennél sokkal több azonban azoknak a mentális zavarokkal küzdőknek a száma, akik nem kerülnek be az ellátórendszerbe. Országos és megyei felmérések szerint a különböző pszichiátriai betegségek (szorongásos betegségek, hangulat-betegségek, szkizofrénia, antiszociális személyiségzavar) a lakosság kb.20%-át érintik. A pszichiátriai betegek döntő többsége otthon, családi környezetben él. Számukra a szülői, családi támogatás általában élethossziglan tart.

A **szenvedélybetegségek** számát a nagyfokú látencia miatt becsülni lehet csak, a kistérségben a népesség 5 %-át érinti valamilyen mértékben a probléma. A szenvedélybetegségek közül az alkohollal kapcsolatos problémákat szükséges kiemelni. Az alkoholizmus nemcsak az adott személyt, hanem családját is szorosan érinti. Mind a kezelés, mind pedig a prevenció során fontos az egész család bevonása, a téma komplex, holisztikus megközelítése.

A nagyívók aránya férfiak esetén a középkorúak, nők esetén a fiatalok között a legmagasabb, Egy új jelenség látszik kibontakozni: az alkoholfogyasztás jelen van minden társadalmi rétegekben, tehát nem csak a szegények problémája, ez utal az élet egyéb területein megmutatókozó elégedetlenségre.

Az alkoholfogyasztással összefüggő problémák mellett napjainkban egyre nagyobb hangsúly helyeződik a drogfogyasztók csoportjára. A drogproblémák elsődlegesen a fiatalabb korosztálynál jelentkeznek az életmódjukból adódóan. A városok és a nyári időszakban a Balaton part jelenti a leginkább fertőzött területet. A rendőrség adatai szerint a kábítószerrel kapcsolatos ismertté vált bűnözésben a könnyű drogok voltak jellemzőek, a drogfogyasztás-terjesztés tipikusan továbbra is az éjszakai szórakozóhelyekhez kapcsolódik.

A **hajléktalanná válás** problémájával az elmúlt két évben sem kellett szembenézni a kistérség területén.

III. Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás területén működő ellátási formák

1. Gyermek és családvédelem

- gyermekjóléti szolgálat

2. A gyermekek napközbeni ellátása

- családi napközi

Ez a szolgáltatás vállalkozási formában működik. Egyben hiánypótló, miután a Kistérségben nincs bölcsőde. A családi napközi gyermekfelügyeletet és éjszakai gyermekmegőrzést is biztosít.

3. Szociális alapellátások

- házi segítségnyújtás
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- családsegítő szolgálat
- falugondnoki szolgálat (Ezen szolgálat négy településen önkormányzati fenntartásban működik)
- étkeztetés
- támogató szolgálat
- fogyatékosok nappali ellátása

4. *Bentlakásos idősotthoni- és rehabilitációs intézmények*

A Kistérségben jelenleg 2 tartós bentlakást biztosító intézmény van - mindkettő vállalkozásban működtetett.

- a) Iris Ápolási Otthon (8623 Balatonföldvár, Széchenyi u. 2.).
 - A férőhelyek száma 99.
 - 1-2-3-4 ágyas szobákban van lehetőség elhelyezésre

A következő célcsoportok ellátásra szakosodott:

- Egyedül élő, gondozásra szoruló idős emberek
- Krónikus betegek
- Műtét vagy trauma után rehabilitációra szoruló páciensek
- Önmagukat ellátni képtelen betegek

- b) Arany Ősz nyugdíjas Otthon (8632 Balatonföldvár, Spur István u. 6)
 - A férőhelyek száma 28.
 - 2-3 ágyas szobák, illetve apartmanok állnak rendelkezésre
 - Tevékenységükben határozatlan időre szóló havi díjas ápolást, gondozást vállalnak.

IV. A Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában működő szociális intézmény tevékenységének bemutatása

IV. 1. Működési engedélyek

Az Intézmény határozatlan idejű működési engedéllyel rendelkezik 2005. január 1-jétől gyermekjóléti és családsegítési feladatok ellátására a Balatonszárszói Nagyközségi Önkormányzat működtetésében Balatonszárszói Nagyközségi Önkormányzat Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat elnevezéssel.

Ennek jogutódjaként jött létre 2007. július 1-jétől a Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás működtetésében és fenntartásában a fenti feladatokra ellátásra - szintén határozatlan időre vonatkozóan – rendelkezik működési engedéllyel a Balatonföldvári Kistérség Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat néven.

2008. július 1-jétől 2008. dec. 31-ig a Támogató szolgálat vonatkozásában is működési engedéllyel rendelkezett.

2009. január 1-jétől a Házi segítségnyújtás és a Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás feladatai ellátásra határozatlan idejű működési engedéllyel rendelkezik az Intézmény.

IV. 2. Az intézmény gazdálkodása

Az intézmény gazdálkodására mindig a rendkívüli takarékoság volt a jellemző. Ennek köszönhetően likviditási gondjaink nem jelentkeztek. Az intézmény bevételei a normatív állami támogatásból származnak.

A normatív állami támogatások minden évben csökkentek.

IV. 3. A feladatellátás személyi feltételei

A Családsegítés és a Gyermekjóléti Szolgálat feladat ellátását öt fő családgondozó végzi, három fő szakirányú szakvégtzettséggel rendelkező családgondozó és két családgondozó 2009. júniusában szerzi meg a szakirányú végzettséget. A családgondozók területi felosztás szerint végzik munkájukat.

A korábban, 2008. 12. 31-ig működő 'Támogató szolgálat' gondozónői szakirányú végzettséggel rendelkeztek

A házi segítségnyújtásban tizenhét fő szociális gondozó végzi a gondozás feladatait. Közülük kilenc fő szakirányú végzettséggel rendelkezik, nyolc fő szakképesítésének megszerzéséhez 2009. szeptemberében kerülnek beiskolázásra

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban dolgozók megbízási szerződéssel kerülnek foglalkoztatásra. Jelenleg öt fő, akik között 100%-os a szakképzettségi arány.

Ezen ellátási formában növelni szükséges a gondozónők számát.

A feladatok elvégzésére vonatkozó szervezeti összefüggéseket külön ábra mutatja. (Lsd. 1. sz. melléklet)

IV. 4. A feladatellátás tárgyi feltételei

A tárgyi feltételek tekintetében az elmúlt két évben jelentős változás nem történt. Kisebb volumenű beruházások történtek, felújítás, karbantartás folyamatosan zajlik az Intézményben önerőből.

A családgondozók esetében egy számítógépre átlagosan 1,5 ember jut.

V. A Balatonföldvári Kistérség közigazgatási területén működő szolgáltatások iránti igény és azok jellemzői

A **gyermekjóléti szolgálat** által gondozott gyermekek száma 2007. évben 85 fő volt 46 családból, ezek közül 28 fő védelembe vétel melletti gondozásban részesült. 2008. évben 70 gyermek gondozása folyt, 23 családból a védelembe vett gyermekek száma 31 fő volt. Az eseti ellátásban részesülő gyermekek száma ennél jóval magasabb mindkét évre vetítve. Ők azok, akik információnyújtásban, pszichológiai terápiában, konzultációban részesülnek.

A **családsegítő szolgáltatást** igénybe vevő kliensek száma 2007-ben 551 fő volt. Míg 2008. évben 532 fő. A szolgáltatásban résztvevők:

- rendszeres szociális segélyezettek,
- a szociális információs szolgáltatást igénybe vevők,
- illetve a pszichológiai szolgáltatást, és
- a jogi tanácsadást igénybe vevők.

A pszichológiai szolgáltatás heti 10 órában, a jogi tanácsadás heti 2 órában biztosított az intézményben.

A **támogató szolgálat** keretein belül 13 fő fogyatékkal élő szállítása történik. Az ő nappali ellátásuk is ellátási szerződés útján megoldott.

A **házi segítségnyújtást** igénybe vevők száma 154 fő. Átlagosan napi egyórás gondozási szükséglettel bíró ellátottakról gondoskodnak a gondozók.

Szociális étkeztetésben 430 fő részesül éves szinten. A jelentkező igényeket minden esetben teljesíteni tudják a települési önkormányzatok.

A **jelzőrendszeres házi segítségnyújtást** igénybe vevők száma állandóan változik, jelenleg az 500 főhöz közelít.

A **falugondnoki szolgálat** az öt településen – Bálványos, Kereki, Szántód, Pusztaszemes, Teleki – teljes kihasználtsággal működik.

VI. Az elmaradt fejlesztések a 2007. évi koncepció alapján

1. helyettes szülői szolgáltatás bevezetése
2. idősek klubja települési szinten való létrehozása
3. szociális kerekasztal Kistérségi szinten való létrehozása

VII. A 2007- 2009. közti időszakban történt fejlesztések

A 2005. január 1-jén a Balatonszárszói Nagyközségi Önkormányzat által létrehozott és intézményi társulás által fenntartott Gyermekjóléti és Családsegítő szolgálatot átvette jogutódlással működtetésre is a kistérségi társulás 2007. július 1-jétől. Ettől az időponttól Balatonföldvári Kistérség Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat elnevezéssel folytatja működését.

2009. január 1-jétől a kistérség összes településén biztosított a szociális étkeztetés.

2009. január elsejétől megvalósult a házi segítségnyújtás, mint ellátási forma a Kistérség összes településén való működtetéssel – a Balatonföldvári Kistérség Szociális és Gyermekjóléti Szolgálatának keretein belül. Kivételt képez Balatonszárszó Község Önkormányzata, mely a házi segítségnyújtást maga tartja fenn. A Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás feladatellátása szintén a fenti intézmény keretei között zajlik mind a 13 kistérségi településen a Megmentő Kht. által biztosított műszaki háttérrel kiegészítve.

2009. január 1-jétől a Támogató szolgálat feladatellátása a Magyar Máltai Szeretetszolgálat síófoki támogató szolgálatával kötött ellátási szerződés formájában valósul meg.

2009. március 15-től a leghátrányosabb helyzetű településen (Teleki) létrehozta az önkormányzat a falugondnoki szolgáltatást.

VIII. A Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás szociális fejlesztési lehetőségei a 2009-2011 közti időszakban

A demográfiai mutatók alapján jól látható a 65-év feletti korosztály jelentős számaránya. A róluk való gondoskodás több ellátási formában is jelen van a Kistérség területén. A házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, étkeztetés és a falugondnoki szolgálat keretei között.

1. A falugondnoki szolgálat négy olyan kistélepülésen - ahol ezt a jogszabály lehetővé teszi – még nem működik. Ezen települések esetében a jövőre nézve fontos célként jelölhető meg a Falugondnoki szolgálat bevezetése.

2. 2011. január elsejétől az étkeztetés feladatellátása kistérségi fenntartásban és működtetésében történő megvalósítása. Erre való felkészülés, előkészületi munkák felmérések készítése 2010. évben meg kell, hogy kezdődjön.
3. A meglévő szolgáltatások színvonalának megtartása és szükség szerinti emelése.
4. A munkafeltételek javítása, folyamatos korszerűsítése (irodai infrastruktúra)
A támogató szolgáltatást igénybevevők esetében megtörtént az elégedettségi vizsgálat. A kitöltött kérdőívek feldolgozása nyomán 95%-os elégedettség volt regisztrálható. Az elkövetkező két évben meg kell valósítani a többi ellátási típus esetében is a vizsgálatot.

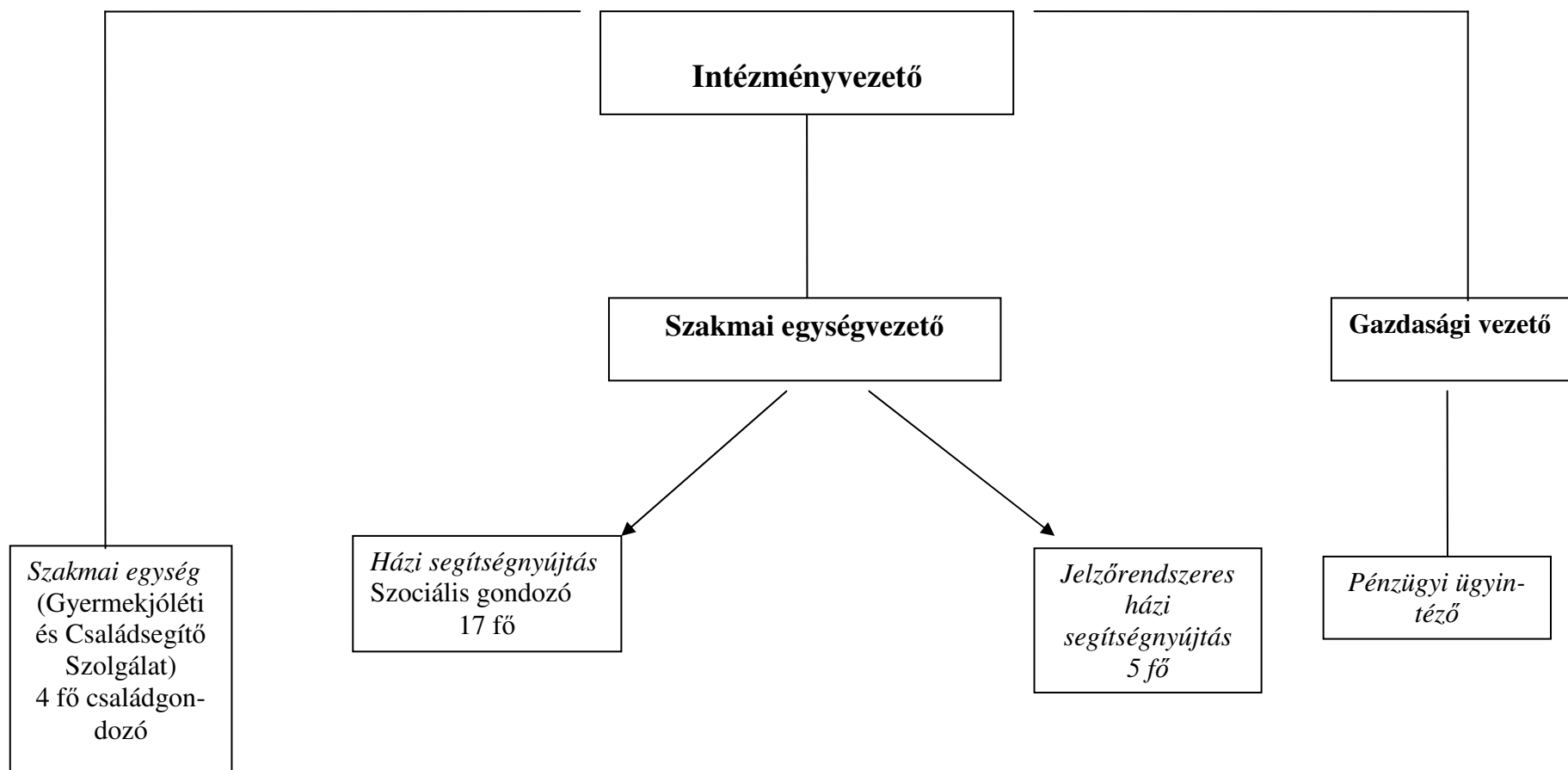
A fejlesztési feladatok összesítését a 2. sz. melléklet tartalmazza.

A 2007-2009-es Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás szociális koncepciójának felülvizsgálatát készítette:

Kocsevné Kenyeres Gyöngyi

Balatonszárszó, 2009. május 7.

1. számú melléklet

2. számú melléklet

FEJLESZTÉSI FELADATOK (2009 - 2011)

A szociális ellátások tekintetében ki kell jelölni azokat a tevékenységeket amelyek, melyek a szociálpolitika pillérjei. Ezek a jogszabályi előírások és a helyi szabályozók alapján, korábban kialakított és működtetett ellátások, intézmények, meghatározásukra sor került. Ezeken túlmenően rendelkezni kell a kiemelt fejlesztési feladatokról, amelyek jogszabályi előírás alapján megvalósítandók (új vagy korábban kötelezett, de elmaradt ellátás bevezetése), továbbá amelyek végrehajtása a helyzetértékelés alapján elengedhetetlen.

Feladat megnevezése	Feladat tartalma	Jogforrás
Szociális étkeztetés	Az étkeztetés keretén belül azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik önmaguknak illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek ezt biztosítani.	1993. évi III. törvény 62.§ (1) (2) (3)
Falugondnoki szolgáltatás	A falugondnoki szolgáltatás hatszáz lakosnál kisebb településen működtethető.) A falugondnoki, szolgáltatás célja az aprófalvak és a külterületi vagy egyéb belterületi lakott helyek, intézményhiányából eredő hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz, valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése. Amennyiben a falugondnoki szolgálat létesítését követően a település lakosság száma tíz százalékot meg nem haladó mértékben emelkedik hatszáz lakos fölé, a szolgáltatás tovább működtethető.	1993.évi III. törvény 60.§ (1) (2)
Helyettes szülői szolgáltatás	A helyettes szülő a családban élő gyermek átmeneti gondozását – a működtető által készített egyéni gondozási-nevelési terv alapján – saját háztartásában biztosítja.	1997. évi XXXI. törvény 49.§

EGYÉB FEJLESZTÉSEK

Idősek Klubja	Településenként valósítható meg. Azon egyedül élő vagy napközben egyedül lévő idős emberek szociális kapcsolatainak ápolását szolgálja, akiknek betegségükből adódóan nincs módjuk közösségi együttlétre, szabadidejük hasznos eltöltésére.
Szociális Kerekasztal	A települési önkormányzatok delegálják a tagokat, annak érdekében, hogy felelős és igazságos döntések születhessenek, a kis települések is érvényesíthessék érdekeiket. Ennek nyomán megkezdődhessen egy kiegyenlítődési folyamat a hátrányos helyzetű települések javára.
Szociális információs rendszer, a tájékoztató tevékenység színvonalának megőrzése	Lakossági tájékoztatás rendszerének és eszközeinek kialakítása. Szociális kalauz készítése az igénybe vehető szolgáltatásokról ellátásokról.
A már meglévő szolgáltatások minőségének megőrzése és hozzájárásuk terén az egyenlő hozzáférés biztosítása.	A szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést a falugondnoki szolgálat bevonásával oldhatjuk meg.
A civil szervezetekkel való jó színvonalú együttműködés megtartása és a kistérségi kapcsolataik további erősítése	Ennek felelősei az egyes településeken dolgozó szociális szakemberek.

